

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра міжнародного права**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
серпень 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма	Міжнародне право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Порівняльне конституційне право**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право** освітньої програми **Міжнародне право**.

Розробники: Гецько В.В., к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права

протокол № 10 від «17» червня 2024 року

Завідувач кафедри Ольга КОТЛЯР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 8	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 240 , в тому числі курсова робота – 30	1-2	1-2
Кількість змістових модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3/3 самостійної роботи студента – 3/3	2-3	2-3
	Лекції:	
	54	18
	Практичні (семінарські):	
	50	12
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	106	180

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Порівняльне конституційне право» є вивчення загальних закономірностей функціонування національних конституційних систем як реального та ефективно діючого правопорядку, який закладає правові засади національних правових систем у їх порівняльно-правовому аспекті.

Знання вивчення дисципліни полягає у формуванні теоретичних знань про основні сучасні конституційні традиції, закономірності їх формування та розвитку у порівняльно-правовій перспективі, поглибленню правової культури у сфері порівняльного аналізу закономірностей формування політичних і публічно-владних інституцій у різних країнах світу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері порівняльного конституційного права, регулювання міжнародних відносин, взаємодії національного та міжнародного права, здійснювати аналіз, тлумачення і застосування джерел міжнародного та національного права.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 03 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово..

ЗК 05 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 09 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного, європейського, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 3. Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини, за допомогою міжнародно-правових інструментів та механізмів.

СК 5. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті.

СК 11. Здатність продовжувати професійне навчання із значним ступенем автономії.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування певних навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК 5 Теорія держави і права

ОК 6 Правничі системи сучасності.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Міжнародне право**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати і розуміти основи зовнішньої політики держави, природу та динаміку міжнародних відносин, міжнародного співробітництва на універсальному та регіональному рівнях, ідентифікувати правовий статус суб'єктів міжнародних відносин та характер взаємодії між ними.	ПРН 01
Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.	ПРН 02
Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи функціонування міжнародної і національних правових систем, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.	ПРН 03
Здійснювати порівняльний аналіз правових систем, оцінювати і аргументувати їхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.	ПРН 05
Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення.	ПРН 13
Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.	ПРН 15
Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.	ПРН 16
Самостійно визначати освітні цілі та траєкторії навчання, знаходити необхідні для цього освітні ресурси.	ПРН 19

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр
Демонструвати концептуальні знання порівняльного конституційного права, включаючи знання сучасних досягнень теорії та практики міжнародного права.	ПРН 01
Демонструвати знання джерел порівняльного конституційного права як основи для виконання державами своїх міжнародних зобов'язань, надавати характеристику процесу розвитку національного і міжнародного права.	ПРН 02
Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи закріплені в конституціях зарубіжних країн, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ.	ПРН 03
Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права	ПРН 05
Набуття навичок та умінь, формування навичок співпраці, критичного та логічного мислення, аналізу, відбору та презентації інформації, пошук ефективних шляхів розв'язання поставлених проблем завдяки об'єднанню зусиль учасників в тренінговій групі	ПРН 13
Демонструвати вміння використання сучасних цифрових технології та збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ	ПРН 15
Знати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного та національного права, мати навички науково-дослідної роботи, інтерпретувати результати наукових досліджень та враховувати їх у практичній професійній діяльності	ПРН 16
Самостійно визначати освітні цілі та траєкторії навчання, знаходити необхідні для цього освітні ресурси	ПРН 19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточне опитування; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань і досліджень.

Підсумковою формою контролю є екзамен. При вивченні навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне право» використовуються наступні методи навчання: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття, виконання наукових робіт під керівництвом викладача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, розв'язання письмових завдань, практичних ситуацій. Види поточного контролю: усний, письмовий (різновидом є тестовий).

Форма модульного контролю: письмова

Форма підсумкового контролю: письмовий екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	Презентація	Реферат/Есе	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – тема

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	Презентація	Реферат/Есе	30	100
5	5	5	5	5	10	10		

T6, T7 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	Презентація	Реферат/Есе	30	100
5	5	5	5	5	10	10		

T11, T12 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T16	T17	T18	T19	T20	T21	Реферат/Есе	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття		30		20		30		30
Презентація		10		10		10		-
Реферат		10		10		10		10
Модульна контрольна робота		30		30		30		30
Разом		100		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка **відмінно (А)** виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка **добре (В)** виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка **добре (С)** виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка **задовільно (D)** виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка **задовільно (E)** виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка **незадовільно (FX)** виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка **незадовільно (F)** виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити

теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та зміст порівняльного конституційного права.

Поняття та предмет порівняльного конституційного права. Поняття та предмет конституційного (державного) права як галузі права. Об'єкти та суб'єкти конституційного права. Методи конституційно-правового регулювання. Функції конституційного права як галузі права. Види та система джерел конституційного (державного) права як галузі права.

Тема 2. Конституційне право як галузь права: поняття та предмет.

Конституційні принципи: поняття та види. Конституційно-правові інститути: поняття та види. Поняття, види та особливості конституційно-правових норм.

Тема 3. Система та джерела конституційного права як галузі права. КП відносини.

Система конституційного права як галузі права. Поняття та види конституційно-правових відносин. Зміст та характеристика елементів конституційно-правових відносин. Структура конституційно-правових відносин. Значення юридичних фактів для конституційно-правових відносин.

Тема 4. Теорія конституції.

Поняття конституції. Еволюція конституціоналізму сучасних держав. Функції конституцій та їх характеристика. Зміст конституції. Форма, структура та види конституції. Конституційні моделі. Порядок прийняття та внесення зміни до конституції.

Тема 5. Правовий захист конституції.

Правові засоби захисту конституцій: превентивні та репресивні. Конституційна юстиція в механізмі правового захисту Основного закону: установча влада та інтерпретація конституції. Організація органів конституційної юстиції: американська, європейська та гібридні моделі. Організація охорони Конституції України. Суб'єкти права звертатися до Конституційного Суду України. Акти, що видаються КСУ, значення для охорони Конституції. Конституційна скарга: поняття, порядок розгляду КСУ та значення.

Тема 6. Основи конституційного статусу людини і громадянина та його гарантії.

Правовий статус людини і громадянина: поняття та основні елементи. Конституційно-правовий інститут основних прав і свобод людини. Принципи конституційного статусу людини. Конституційно-правовий інститут громадянства. Біпатризм та апатризм в зарубіжних країнах. Подвійне громадянство.

Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні

Поняття та види прав і свобод людини і громадянина. Громадянські права і свободи людини і громадянина. Політичні права і свободи громадян. Економічні права і свободи людини і громадянина. Соціальні права і свободи людини і громадянина. Культурні права і свободи людини і громадянина. Гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні. Обов'язки людини і громадянина в Україні. Система міжнародних механізмів захисту прав людини.

Тема 8. Закріплення конституційного та суспільного ладу в конституції.

Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах. Конституційний лад і його співвідношення з суспільним і державним ладом. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут. Народний суверенітет та його співвідношення із національним та державним суверенітетом. Форми народовладдя в Україні. Захист конституційного ладу України. Конституційний процес в Україні.

Тема 9. Конституційні засади політичних інститутів та політичної системи.

Поняття та елементи політичної системи суспільства. Партиїні системи: поняття та види. Політичні партії: поняття та основні види. Функції політичних партій. Організаційна структура політичних партій. Інституціоналізація політичних партій. Політичні партії як конституційно-правовий інститут в Україні.

Тема 10. Конституційний статус недержавних організацій.

Поняття і види недержавних організацій. Масові громадські організації та рухи. Особливості адміністративно-правового статусу релігійних організацій

Тема 11. Основні способи легітимації державної влади та контролю над владою.

Основні сучасні концепції демократії. Співвідношення політичної та економічної демократії, безпосередньої та представницької демократії. Суверенітет як категорія конституціоналізму: генезис та еволюція поняття. Безпосередня демократія: поняття, юридична природа та форми. Народна правотворча ініціатива та інші форми прямої демократії.

Тема 12. Виборче право та виборчі системи. Референдум.

Вибори: поняття та конституційне закріплення. Виборче право: поняття, види та принципи. Поняття виборчої системи та його еволюція. Різновиди виборчих систем: мажоритарна, пропорційна, мажоритарно-пропорційна. Поняття виборчого процесу, його основні стадії. Референдум: поняття та види.

Тема 13. Форма держави. Організація та форми публічної влади.

Інститут публічної влади: поняття та форми. Принципи організації та діяльності публічної влади. Комплексний конституційний інститут форми держави. Інститут форми правління. Форма державного устрою сучасних держав. Державний режим

Тема 14. Конституційно-правовий статус законодавчої влади.

Парламенти і парламентаризм: загальна характеристика. Побудова та склад парламенту. Моделі верхніх палат парламенту у двопалатних парламентах. Організація діяльності парламентів. Функції парламенту. Основні форми діяльності парламенту: законотворча, установча діяльність, контроль за діяльністю уряду, обговорення важливих питань суспільного значення. Законодавчий процес. Парламенти і бюджет. Конституційно-правовий статус члена парламенту. Гарантії діяльності члена парламенту. Структура, склад та організація роботи ВРУ. Функції та повноваження ВРУ. Конституційний статус народних депутатів України.

Тема 15. Конституційно-правовий статус глави держави.

Особливості конституційного статусу глави держави та його різновиди. Порядок і умови заміщення поста (посади) глави держави в монархіях та республіках. Компетенція, функції та відповідальність глави держави. Взаємовідносини глави держави з парламентом, урядом та іншими державними органами. Акти глави держави. Імпічмент. Конституційний статус Президента України.

Тема 16. Конституційно-правовий статус виконавчої влади.

Формування, структура та організація урядів. Види урядів. Парламентські та позапарламентські способи формування урядів. Компетенція урядів. Правотворча діяльність урядів та делеговане законодавство. Вплив сучасних урядів на законодавчу діяльність парламенту. Конституційно-правова відповідальність урядів. Персональна та колективна відповідальність. Інші види відповідальності урядів. Роль глави уряду у різних державах. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Функції та повноваження Уряду України.

Тема 17. Конституційно-правовий статус судової влади.

Моделі судових систем: загальна характеристика. Конституційно-правовий статус суддів в зарубіжних країнах. Органи та установи, що сприяють судовій владі. Судова система України: поняття та принципи. Конституційно-правовий статус суддів в Україні. Конституційний статус Вищої ради правосуддя.

Тема 18. Місцеве самоврядування.

Основні теорії та моделі місцевого самоврядування. Система органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Структура та форми діяльності місцевих органів. Функції та повноваження органів місцевого самоврядування.

Тема 19. Конституційні системи США та Великої Британії.

Конституція США. Вищі органи державної влади у США. Судова влада США. Американський федералізм. Місцеве самоврядування в США. Конституція Великої Британії, її складові частини. Конституційно-правовий статус людини та громадянина Великої Британії. Політичні партії та політична система Великої Британії. Вищі органи державної влади Великої Британії. Судова влада Великої Британії. Місцеве самоврядування і управління Великої Британії.

Тема 20. Конституційна системи ФРН.

Основний Закон ФРН. Політичні партії і партійна система ФРН. Германський федералізм. Порядок формування, правове становище та повноваження Бундестагу і Бундесрату. Особливості законодавчого процесу. Федеральний уряд і канцлер ФРН. Конституційний контроль в ФРН.

Тема 21. Конституційна системи Франції.

Конституція Франції. Конституційний статус людини і громадянина у Франції. Вибори та референдуми. Вищі органи державної влади. Регіональне і місцеве самоврядування у Франції. Судова влада.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1													
Тема 1. Поняття та зміст порівняльного конституційного права	8	2	2			4	5	1					4
Тема 2. Конституційне право як галузь	8	2	2			4	5		1				4

права: поняття та предмет												
Тема 3. Система та джерела конституційного права як галузі права. КП відносини.	9	2	2			5	7	1	1			5
Тема 4. Теорія конституції	9	2	2			5	6	1				5
Тема 5. Правовий захист конституції	11	4	2			5	6	1				5
Модульна робота												
Разом за модуль 1	45	12	10			23	29	4	2			23
Змістовий модуль 2												
Тема 6. Основи конституційного статусу людини і громадянина та його гарантії	11	4	2			5	6	1				5
Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	9	2	2			5	7	1	1			5
Тема 8. Закріплення суспільного ладу в конституції	9	2	2			5	6		1			5
Тема 9. Конституційні засади політичних інститутів та політичної системи	8	2	2			4	5	1				4
Тема 10. Конституційний статус недержавних організацій.	8	2	2			4	5	1				4
Модульна робота												
Разом за модуль 2	45	12	10			23	29	4	2			23
Змістовий модуль 3												
Тема 11. Основні способи легітимації державної влади та контролю над владою.	10	2	2			6	13	1				12

Тема 12. Виборче право та виборчі системи. Референдум	10	2	2			6	14	1	1			12
Тема 13. Форми держави. Організація та форми публічної влади	14	4	4			6	13		1			12
Тема 14. Конституційно-правовий статус органів законодавчої влади	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 15. Конституційно-правовий статус глави держави	14	4	4			6	15	1	1			13
Модульна робота												
Разом за модуль 3	62	16	16			30	69	4	4			61
Змістовий модуль 4												
Тема 16. Конституційно-правовий статус виконавчої влади	9	2	2			5	15	1	1			13
Тема 17. Конституційно-правовий статус органів судової влади	11	4	4			5	13	1				12
Тема 18. Місцеве самоврядування	11	2	2			5	14	1	1			12
Тема 19. Конституційні системи США та Великої Британії.	11	2	2			5	13	1				12
Тема 20. Конституційна системи ФРН.	11	2	2			5	14	1	1			12
Тема 21. Конституційна системи Франції.	11	2	2			5	14	1	1			12
Курсова робота	30				30		30					30
Всього за модуль 4	64	14	14			30	83	6	4			73
Усього годин:	240	54	50		30	106	240	18	12		30	134

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Поняття та зміст порівняльного конституційного права.	2	-
2	Тема 2. Конституційне право як галузь права: поняття та предмет	2	1
3	Тема 3. Система та джерела конституційного права як галузі права. КП відносини.	2	1
4	Тема 4. Теорія конституції.	2	-
5	Тема 5. Правовий захист конституції	2	-
6	Тема 6. Основи конституційно-правового статусу людини і громадянина та його гарантії	2	-
7	Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	2	1
8	Тема 8. Закріплення суспільного ладу в конституції	2	1
9	Тема 9. Конституційні засади політичних інститутів та політичної системи	2	-
10	Тема 10. Конституційний статус недержавних організацій.	2	-
11	Тема 11. Основні способи легітимації державної влади та контролю над владою.	2	-
12	Тема 12. Виборче право та виборчі системи. Референдум	2	1
13	Тема 13. Форма держави. Організація та форми публічної влади	4	1
14	Тема 14. Конституційно-правовий статус законодавчої влади	4	1
15	Тема 15. Конституційно-правовий статус глави держави	4	1
16	Тема 16. Конституційно-правовий статус виконавчої влади	2	1
17	Тема 17. Конституційно-правовий статус судової влади	4	-
18	Тема 18. Місцеве самоврядування	2	1
19	Тема 19. Конституційні системи США та Великої Британії.	2	-
20	Тема 20. Конституційна системи ФРН.	2	1
21	Тема 21. Конституційна системи Франції.	2	1
Разом:		50	12

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Поняття та зміст порівняльного конституційного права.	4	4
2	Тема 2. Конституційне право як галузь права: поняття та предмет	4	4
3	Тема 3. Система та джерела конституційного права як галузі права. КП відносини.	5	5
4	Тема 4. Теорія конституції.	5	5
5	Тема 5. Правовий захист конституції	5	5
6	Тема 6. Основи конституційно-правового статусу людини і громадянина та його гарантії	5	5
7	Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і	5	5

	громадянина		
8	Тема 8. Закріплення суспільного ладу в конституції	5	5
9	Тема 9. Конституційні засади політичних інститутів та політичної системи	4	4
10	Тема 10. Конституційний статус недержавних організацій.	4	4
11	Тема 11. Основні способи легітимації державної влади та контролю над владою.	6	12
12	Тема 12. Виборче право та виборчі системи. Референдум	6	12
13	Тема 13. Форма держави. Організація та форми публічної влади	6	12
14	Тема 14. Конституційно-правовий статус законодавчої влади	6	12
15	Тема 15. Конституційно-правовий статус глави держави	6	13
16	Тема 16. Конституційно-правовий статус виконавчої влади	5	13
17	Тема 17. Конституційно-правовий статус судової влади	5	12
18	Тема 18. Місцеве самоврядування	5	12
19	Тема 19. Конституційні системи США та Великої Британії.	5	12
20	Тема 20. Конституційна системи ФРН.	5	12
21	Тема 21. Конституційна системи Франції.	5	12
Разом:		106	180

6.5. Індивідуальні завдання(у разі потреби)

...

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: комп'ютер, принтер, сканер, необхідні для дистанційного навчання.

Обладнання: Інтернет.

Програмне забезпечення: Word, Google Meet, Zoom тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. №31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> 32
2. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. № 1427. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1427-12>
4. Декларація прав національностей України: від 1 листопада 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>.
5. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 р. № 2494-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
6. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.

7. Конституція України. Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68; № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142; № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143; № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532; № 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50; № 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про Державний прапор України: Постанова Верховної Ради України від 28 січня 1992 р. № 2067. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 19. Ст. 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2067-12>
9. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
10. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 р. №3759-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
11. Конституційний договір між Президентом України і Верховною Радою України від 8 червня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр#Text>
12. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 19. Ст. 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/en/116/95-%E2%F0>
13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
15. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>.
16. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. №183/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. №35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
17. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 1 грудня 1998 р. № 281-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
18. Конституція Автономної Республіки Крим, затверджена Законом України від 23 грудня 1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №5-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
19. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-15>.
20. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
21. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
22. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. №23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
23. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 41. Ст. 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>
24. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
25. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.
26. Про Державний Гімн України: Закон України від 6 березня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 24. Ст. 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-15#Text>

27. Про правовий статус закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. №25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>.
28. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р. № 1932-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>.
29. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 року №2866-1У. Урядовий кур'єр. 2005. 19 жовтня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
31. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
32. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
33. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
34. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
35. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. Відомості Верховної ради України. 2012. №16. Ст.146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.
36. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
37. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2012. №19-20. ст.179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
38. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>.
39. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.
40. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. №794-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
41. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08 квітня 2014 № 1188-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 23. Ст.870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>
42. Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою: Закон України від 17 квітня 2014 р. № 1223-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 26. Ст.896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-18>
43. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України від 15 квітня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. ст.892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
44. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
45. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
46. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

47. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. Ст.90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
48. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
49. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 18, № 19-20. Ст.132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text>
50. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
51. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. № 595-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.
52. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
53. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
54. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
55. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7-8. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
56. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
57. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
58. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. Ст. 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
59. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18 жовтня 2018 року. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 10. Ст.54. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>
60. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12.07.2018 року. Відомості Верховної Ради України. 2018. №38. Ст. 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>
61. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 16. Ст.70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
62. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. №21. Ст.81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
63. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. з наст. змінами. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 7. № 8. № 9. ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
64. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26 січня 2021 року №1135-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
64. Конституції нових держав Європи та Азії. К.: Право, 1996.
65. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
66. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, прийнята 1950 року в Римі, ратифікована Верховною Радою України від 17 липня 1997 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

67. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2002. №10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

68. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 р. Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15#Text>

Основна література:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. А.Ю.Олійника. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 554 с.
2. Конституційне право України. Навчально-методичний посібник. За заг.ред Д.С. Терлецького.-Одеса, 2020.-242с. // http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-ukraini-_nmp_2020.pdf
3. Конституційне право : підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер ; ОБСЄ. - Київ : ВАІТЕ, 2021. - 528 с
4. Конституційне право України / За заг. ред. доктора юр. наук, проф. В. Ф. Погорілка. Київ : Наукова думка, 2023. 732 с.
5. Конституційне право України: підручник /Т. М. Слінько, Л.І. Летнянчин, Ф.В.Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
6. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін та ін. ; за ред. Н.В. Мішиної, В.О. Міхальова. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 644 с.
7. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
8. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: підручник. Київ: ВОІТЕ, 2020. 462 с.
9. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн: академічний курс. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 461 с.

Інша рекомендована література:

1. Барабаш Ю.Г., Слінько Т.М. та ін. Конституційне право України. Посібник для підготовки до іспитів. Х.: Право, 2016. 346 с. .
2. Батан Ю. Д. Порівняльне конституційне право : навч.-метод. посібник. / Ю. Д. Батан ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2022. 137 с.
3. Белов Д.М. Інститут імпичменту президента в країнах СНД (порівняльно-правовий аналіз). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 3. Ужгород: “Ліра”, 2023. С. 46-49.
4. Зозуля О. І. Особливості організації роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану. Аналітичне-порівняльне правознавство/ редкол.: Ю. М. Бисага (голов. ред.), В. В. Заборовський, Д. М. Белов, С. Б. Булеца та ін.; ДВНЗ «УжНУ» Ужгород, 2023. №4. С. 70–75. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/287200/281120>
5. Конституція Італійської Республіки (з передмовою Володимира Шаповала) / В.М. Шаповал К.: Москаленко О.М., 2018. 62 с.
6. Конституції країн світу: Республіка Словенія, Боснія і Герцеговина, Республіка Північна Македонія / О. В. Коротюк, О. В. Лавринович / Переклад А. О. Воїнова. Київ : ОВК, 2021. 164 с.
7. Кулаковський П. М. Країни світу : державний устрій. Навчально-наочний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 164 с.
8. Москаленко О.М., Шаповал В.М. Конституція Французької Республіки (з передмовою Володимира Шаповала). 2018. 56 с.
9. Правова держава. Випуск 33. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького П68 НАН України, 2022. 718 с.

10. Процюк І.В. Виконавча влада в парламентських державах. Актуальні проблеми держави і права. 2021. № 91. С.174-185.
11. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
12. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. Монографія. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2020. 384 с.
13. Соколова І. Правова природа політичних режимів. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 47–49.
14. Сухонос В.В. Інститут глави держави в умовах республіки: конституційно-правовий та історико-теоретичний аспекти. Суми: Університетська книга. 2022. 318 с.
15. Терещук М.М. Конституційно-правовий статус президента в парламентсько-президентських республіках Європи. Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку суспільно-гуманітарних наук в умовах євро інтеграції», 11-12 квітня 2024 року. Біла Церква. С. 40-43
16. Тетарчук І., Дяків Т. Конституційне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К., Центр учбової літератури, 2020. 218 с.
17. Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник. К.: Вид-во Ліра-К, 2016. 616 с.
18. Шаповал В.Д. Особливості обмеження прав та свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 12. С. 115–118
19. Шабанов М. Політико-антропологічний дискурс у розробці сучасних тоталітарних режимів: концептуальні засади та проблемні аспекти. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. № 48. С. 314–321
20. Шаповал В. Конституційне право зарубіжних країн. К., 1997.
21. Шаповал В. Феномен державного органу (органу держави) або органу державної влади: теоретико-правовий і конституційний аспекти // Право України. 2003. № 8. С. 25-29
22. Caselli F., Tesei A. Resource windfalls, political regimes, and political stability. Review of Economics and Statistics. 2016. No. 98(3). P. 573–590.
23. Magyar V. Towards a terminology for post-communist regimes. Stubborn structures:. 2019. P. 97–176.
24. Siaroff A. Comparing political regimes: A thematic introduction to comparative politics. London : University of Toronto Press, 2022. 352 p.

Інформаційні ресурси у мережі Інтернет

1. Верховна Рада України: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України: <http://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство закордонних справ України: <http://mfa.gov.ua/ua>
5. Міністерство юстиції України: <https://minjust.gov.ua/ua>
6. Конституційний Суд України: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
7. Організація Об'єднаних Націй: <http://www.un.org/> або // www.unsystem.org
8. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: <http://www.osce.org/>
9. Європейський союз: <http://eeas.europa.eu/> або // www.europa.eu.int
10. Європейський суд з прав людини: <http://echr.coe.int/>
11. Європейська Комісія «За демократію через право»: [//www.venice.coe.int](http://www.venice.coe.int)
12. Рада Європи: <http://www.coe.int/web/portal/home>
13. Управління Верховного комісара ООН з прав людини: <http://www.ohchr.org/>
14. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>